

Dzordz Robertson, generalni sekretar NATO-a

“NECEMO PODRZATI NEZAVISNOST KOSOVA“

Generalni sekretar NATO-a Dzordz Robertson je protekle nedelje s drugim predstavnicima medjunarodne zajednice vreme uglavnom proveo u razgovorima s liderima na Balkanu pokusavajući da smiri uzavrele strasti. Iako izgleda da NATO sve teze održava kontrolu u regionima u kojima se nalazi, Robertson se s tim ne slaže. "Uloga NATO-a u Bosni i na Kosovu je da obezbedi sigurnost okruženju i da dozvoli demokratskim institucijama da se razvijaju i postanu stalne. Da, verujem da smo uspesni i da to i cinimo", rekao je Robertson

Trenutno se u Makedoniji ratuje, sukobi na jugu Srbije i etnicko ciscenje na Kosovu su svakodnevnica, nasilje eskalira u Bosni i Hercegovini...

Balkan je sada ipak mnogo drugacije i puno bolje mesto nego pre deset godina, a mnogo bolje i nego pre pet godina. Ima jos problema, mnogo njih se jos vuče iz istorije i mnogi su posledica tranzicije i potresa koji prate taj proces. Ali, imamo demokratsku Hrvatsku koja je bila pod punom kontrolom nacionalista u proslosti, imamo demokratsku Jugoslaviju, koja je transformisana, i koju je Zapad priznao za samo devet meseci, i jos mnogo pozitivnih pomaka.

Vec deset godina na Balkanu krize se samo produkuju. Ima li u tom slucaju mesta za optimizam?

Pa, Balkan proizvodi krize ceo poslednji vek. Dvadeseti vek je poceo svetskim ratom zapocetim na Balkanu i završio je ratom na Kosovu. Ipak smo u dvadeset i prvom veku startovali s mnogo boljih pozicija: s demokratskom Hrvatskom, Jugoslavijom, Bosnom koja je pocela da funkcionise bez obzira na probleme. Etnicko ciscenje na Kosovu pod Milosevicem je spreceno. Naravno da nismo srećni zbog trenutnog nasilja, ali i dalje verujem da ce kosovske vodje krenuti u pravom smeru ka multietnickom drustvu i verujem da ce srpske izbeglice uspeti da se vrate na Kosovo i da ce naci svoje mesto tamo. Bio sam i u Makedoniji i vidio da su se nacionalne unije udruzile u vladu nacionalnog jedinstva, koja je ugasila nade onima koji su pokusali da imitiraju Milosevica ili Arkana koristeći se nasiljem kao politickim instrumentom. Takodje, nastavljaju se razgovori na jugu Srbije i nadam se da ce voditi region ka progresu i multikulturalnoj zajednici.

Srbija je bombardovana zbog etnickog ciscenja, i u to vreme ste podrzali Albance s Kosova. Ti isti Albanci danas cine gotovo istu stvar Srbima, ali akcije protiv njih nema. Hoce li se pod tim okolnostima Srbi ikada moci vratiti na Kosovo?

Da, i to mnogo pre nego sto mislite. To treba da bude nas cilj. Ali, dopustite da razjasnimo etnicko ciscenje koje je provodio Milosevic i koje je organizovala i kontrolisala drzava, koje je bilo deo projekta da se ljudi ubijaju, muče i proteruju iz svojih kuća i rodne zemlje. To smo zaustavili i obrnuli proces. Sadasnja situacija nije dobra. Jos postoje reprekusije protiv Srba i drugih naroda na Kosovu, ali ne sistematske. Nije ih organizovala drzava, a medjunarodna zajednica ih je osudila. I Hakerupov plan o parlamentu Kosova precizno inkorporira manjinske predstavnike, ukljucujuci i srpske.

Kada u tom slucaju mozemo ocekivati jugoslovenske snage bezbednosti na celoj teritoriji Zone bezbednosti i na Kosovu?

U tampon-zoni osamdeset odsto trenutno imaju srpske snage. Dvadeset procenata je Zona sigurnosti, ali odluka koja je doneta bice teska. Jugoslovenskim snagama ce biti dozvoljen povratak u regiju, ali odluka vremenski nije odredjena i ukljucice mnogo razlicitih faktora. Srpske snage vratice se na Kosovo takodje u skladu s rezolucijom 1244, ali trenutno nije bezbedno da se to uradi.

Sta je vaznije: rezolucija 1244 ili Rambuje?

Rambuje vise ne postoji. Odbio ga je Milosevic i rezolucija 1244 je jedini dokument koji priznajem i koji NATO priznaje, i od njega ne odstupamo, a o konacnom statusu Kosova odlucice Ujedinjene nacije. U medjuvremenu se pripremaju izbori u okviru rezolucije 1244, koji ce garantovati prava svima i odgovornost izabranih prema biracima.

Stav je da Kosovo ne moze dobiti nezavisnost. S druge strane, postupci Hansa Hakerupa, recimo, carinski punktovi na administrativnoj granici s centralnom Srbijom, daju mu obelezja drzave.

To nisu carinski, nego punktovi za naplatu lokalnih taksi. I to su sredstva koja idu u fond Kosova i njima se koriste svi clanovi zajednice, pa tako i Srbi. Te bi takse trebalo da posluze servisu autonomije i pomoci ce sprovođenju rezolucije 1244.

Razmislja li se o nekoj vrsti konferencije o Balkanu na kojoj bi mogle da se prekroje granice u regionu?

Ne, ne razmisljamo o medjunarodnoj konferenciji, ali govorim samo u ime NATO-a. Mi priznajemo granice i teritorijani integritet zemalja u regionu. Na primer, situacija u Crnog Gori je stvar Crnogoraca i njihovih izabranih predstavnika i vlasti u Jugoslaviji, i stalno pozivamo predsednika Djukanovica da se ukljuci u razgovore.

Kome je u interesu da se na Balkanu stalno radjaju nove krize?

Mislim da ovde istorija nosi mnogo odgovornosti. I cela regija mora da pobegne od nje. Nasilje u istoriji, etnicki konflikti, diktature i drugo govore da to nece biti lako. Ukoliko ljudi u regiji ne ostave iza sebe sve stare tenzije, konfliktne i interese, onda nikada nece doziveti progres. I nikada nece uveriti u progres Brisel, Rim i London. Ali, to moraju da urade. To su stvari koje obicni ljudi resavaju onako kako su to uradili gradjani Srbije prosle godine, kao sto su to uradili u Hrvatskoj pre godinu dana i samo tako ce se Balkan ponovo pridruziti evropskoj familiji.

Kako objasnjavate to sto vecinom americke snage iz sastava Kfora osiguravaju granicu prema Makedoniji, a u isto vreme teroristi s Kosova prolaze u tu drzavu bez ikakvih problema?

Pa, tu su i Amerikanci i Rusi, Turci, Nemci. To je veoma tezak teren i tesko ga je kontrolisati, a lokalno stanovnistvo poznaje sve moguće staze. Tamo je postavljeno mnogo najmodernije opreme i zadovoljan sam sto se kontrolise veci deo

granice.

Hoće li NATO u slučaju da pregovori na jugu Srbije ne uspeju zbog otpora albanskih komandanata, jugoslovenskim trupama dozvoliti punu vojnu akciju i uspostavljanje kontrole nad teritorijom?

NATO neće dozvoliti da bude uvučen u bilo kakvu artifičijalnu akciju unutar Zone bezbednosti. želimo da pregovori uspeju, ali to nisu nasi, već pregovori Albanaca iz tog kraja i države Srbije. Verujem da se održavaju s dobrom voljom i čestitam gospodinu Covicu na tome što se tako pametno nosi s tim, ali jasno je da će poverenje biti izgrađivano na bazi mira i reda koji će jugoslovenskim građanima i Albancima iz tih krajeva obezbediti osećanje sigurnosti kad se jugoslovenske snage vrate u Zonu. NATO neće stati ni na jednu stranu u tim pregovorima, a odluke će donositi na osnovu svojih prioriteta.

Hvalite napore potpredsednika Covica. Ipak, u samim pregovorima s jedne strane imamo predstavnika legitimnih vlasti, dok su s druge komandanti nekih paravojnih grupa. Nije li to izjednačavanje i ponizavanje Srbije na neki način?

Ne nije. Pravi problem na jugu Srbije je način na koji je Milošević pljackao Albance: od osnovnih ljudskih prava još pre deset godina i čvrstom rukom unistio otpor u celoj regiji. Na novoj Vladi Srbije je da ih uveri da pripadaju Srbiji, srbijanskom prosperitetu i da su deo institucija bez policijske prisile. I kada se to desi, više neće pomagati naoružane grupe i one će biti van funkcije. Albance s tog prostora, koji su mnogo propatili tokom poslednjih godina, treba uveriti da su postali punopravni članovi srbijanskog društva.

Tvrđi se da ne postoji nikakav plan za veliku Albaniju. Možemo li u tom slučaju govoriti o velikom Kosovu, jer je očito da upravo odatle pobunjenici na jugu Srbije i u Makedoniji imaju punu podršku?

Nemaju oni punu podršku s Kosova. Svi lideri kosovskih Albanaca su osudili nasilje na jugu Srbije i u Makedoniji. Razgovarao sam s Tacijem, Rugovom, Hardinajem i svi oni su rekli da će svojim uticajem da zaustave podršku s Kosova.

Ukoliko sud u Jugoslaviji osudi Slobodana Miloševića zbog korupcije na, recimo, doživotnu robiju, hoće li to zadovoljiti interese međunarodne zajednice?

Mislim da neće, ali to je više stvar Ujedinjenih nacija i Tribunala u Hagu. Pravda mora biti zadovoljena i Balkan nikada neće biti siguran dok se svi optuženi ne pojave pred sudom, i to pred pravednim sudom u Hagu.

Ukoliko Kosovo dobije nezavisnost, ko će objasniti Hrvatima ili Srbima u BiH da ne mogu da imaju zasebne države?

Jedino mogu da odgovorim da nećemo podržati nezavisnost Kosova. Rezolucija 1244 je jedini vazeci dokument, i to je trenutna situacija. BiH je država i ona izgrađuje zasebnu državnost i nema puta nazad. Ne postoji način da se ta zemlja ponovo podeli, naročito zbog većine koja ne želi da živi u prošlosti nego u budućnosti.

Sve česće se govori o ulasku SRJ u Partnerstvo za mir. Pod kojim uslovima, kada se još uvek ne zna kako će biti uređena?

Stvar je Jugoslavije da li će se na to odlučiti jer se niko ne poziva u Partnerstvo. U međuvremenu, snage VJ uključene su u Jugoistočnu inicijativu i Pakt stabilnosti i sve te stvari približavaju Jugoslaviju ulasku u evropsku sigurnost i porodicu nacija, a voleo bih da vidim, korak po korak, stvaranje poverenja između Partnerstva za mir i Jugoslavije. Bez pretenzija da se utvrdi neka novostecena istina, treba reći da kulturno-umetničko blago Kosova i Metohije ulazi u red najviših umetničkih ostvarenja hrišćanske civilizacije. Pogled kojem ne nedostaje istorijsko utemeljenje zna da su arhijereji, monasi, vladari i sveštenici, zajedno sa svojim narodom, podizali i oslikavali crkve, manastirske i pećinske isposnice već vekovima. I umesto da se tom blagu dodeli status svetske kulturne bastine, ono istovremeno sa progonom srpskog naroda na Kosovu i Metohiji doživljava iskorenjavanje. Prema mišljenju prof. dr Ljubise Folića na delu je pokušaj da se zatraži tragovi srpskog postojanja i trajanja na tim prostorima. Unistavanje duhovne bastine srpskog naroda je tako sistematski da se može uočiti više faza zatiranja, od rastresenosti objekta, pljackanja, skrnavljenja, paljenja, miniranja, Sve do čišćenja terena i uklanjanja tragova postojanja. I pored prisustva gotovo 40 000 pripadnika elitnih NATO snaga, civilne uprave UN, brojnih humanitarnih i nevladinih organizacija, kao i stotine novinara, preko sto srpskih pravoslavnih svetinja je uništeno do temelja, oštećeno ili oskrnavljeno. Način rušenja ukazuje da su ih često obavljali mineri koji su prošli vojnu obuku, a njihova dejstva, nekad i ponovljena, prikriva opšta i precutna zavera saučesnika i svedoka. KFOR nije sprecio nijedno od ovih zlodela, iako su se neke od srušenih crkava nalazile i na 50 metara od njihovih vojnih postaja.

Pored nemog sleganja ramenima, koje stiče formu implicitnog opravdavanja, postoje i oni koji gotovo eksplicitno nalaze pravdu i pravicu u ovim delima. Jedan od njih je i Monsinjor Marko Sopi, katolički biskup u Prizrenu, koji u intervjuu koji je objavljen u knjizi "Guerre ethnique: una fatalita? un esempio il Kosovo", kaže da su srušene pravoslavne crkve na Kosovu "sagrađene u skorije vreme, posle 1989. godine, jer su simbol srpske političke moći" i da su se razaranja pravoslavnih svetinja "desila kao posledica rušenja muslimanskih džamija". Nakon ovih izjava manje začuduje tvrdjenje Monsinjora Sopija da su "crkve koje vidimo na kartama postojale i pre dolaska Srba".

Ukoliko činjenice uopšte imaju neko vazeenje, treba se zapitati o pravim razlozima ovakve njihove "objektivne interpretacije". Na kakvim je to činjenicama zasnovano tvrdjenje da su srušene pravoslavne svetinje na Kosovu i Metohiji izgrađene u periodu rastuće političke moći Miloševića, i jesu, dakle, miloševićevske "političke" crkve? Za sve one koji bi da pravduju, a izabrali su da to čine na ovaj način, pojavljuje se nužnost podsećanja na neke istorijske činjenice.

Sredinom X veka vizantijski car Konstantin II Porfirogenit piše da je car Iraklije (610-641) za naseljavanje dodelio Srbima provinciju Dalmaciju. U Carigradu se XI-XII veka znalo da Dalmacija, u tadašnjem smislu, potiče od Kosova, gde žive "Dalmati", odnosno Srbi. Arheološki materijali svedoče o neprekidnom prisustvu srpskog stanovništva na Kosovu i Metohiji još od VI veka. Najstariji srpski nalazi su pogrebni spomenici-gromile na planini Ostrvici kraj Prizrena, na koje se nadovezuju groblja datovana od IX-XI veka i groblja iz XI-XIII veka, kao i nadgrobni spomenici tokom XIV i XV veka.

Raska eparhija se prvi put pominje 1020. u II hrisovulji vizantijskog cara Vasilija II (976-1025), a prizrenska 1019. u povelji istog cara. Obe su 1808. spojene u jednu rasko-prizrensku eparhiju sa sedistem u Prizrenu. Dokumenti koje poseduje rasko-prizrenska eparhija mogu dokazati onima kojima je do dokaza stalo, da je samo desetak od srusenih pravoslavnih svetinja izgradjeno od 1989., dok su ostale nastale u periodu izmedju 13. i 20. veka, dakle, daleko pre Milosevica. "Uostalom, i te novosagradjene crkve od 1989. nije gradio Milosevic, nego ja sa svojim vernim narodom i nikako kao "simbol srpske politicke moci", vec kao nasusnu potrebu. Istini za volju, zasto ne reci da je na Kosovu i Metohiji u vremenu od 1989. pa do rata, procentualno podignuto mnogo vise dzamija nego pravoslavnih crkava. Da li i one nisu simbol "necije politicke moci?" Osim toga, "tokom rata i NATO bombardovanja ostecen je jedan broj dzamija, ali nijedna nije porusena do temelja, pogotovo ne sistematski, kao sto se desilo sa nasim svetinjama, posle zavrsetka rata i sto se, evo skoro dve godine "neprekidno desava"-odgovara vladika Artemije.

Ako neko pod velom "objektivnosti", ma na cemu se ona temeljila i ma kako bila neobjasnjiva dovoljnim razlozima razuma i vere, moze da insistira na tome da srusene pravoslavne svetinje uzrok rusenja imaju u ekstremnom suprotstavljanju nacionalistickoj politici Milosevica primenjenoj na Kosovu, ciji je sastavni deo, prema ovoj interpretaciji, bilo i gradjenje ovih svetinja (suprotstaviti se takvoj politickoj opciji bilo bi otuda ravno rusenje "njegovih svetinja"), treba podsetiti na jos neke cinjenice vodeci se time da jedan iskustveni primer, a ima ih mnogo vise, rusi pravilo takve interpretacije.

Manastir Svete Trojice u Musutistu koji su albanski ekstremisti prvo demolirali i opljackali, a izmedju 10. i 17. juna 1999. minirali, nakon temeljnog rusenja manastirskih konaka, sagradjen je u XIV veku. Pomenik se vodi od 1465. U manastiru se cuvala vredna zbirka rukopisnih knjiga iz XIV-XVIII veka i rukopisni Apostol iz XIV-XV veka, kao i zbirka ikona iz XIX veka i vredna biblioteka sa ikonama nestala je u pozaru i rusevinama. Za manastrisku crkvu Vavedenja Bogorodice u Dolcu se smatra da je starija od Decana i sagradjena 4 godine pre Kosovske bitke (1389). U njoj su bila sacuvana dva sloja zivopisa iz XIV i XVII veka. Ovu crkvu su albanski ekstremisti demolirali, razbili casnu trpezu u komade i potom minirali i sravnili sa zemljom. Manastir Sv. Marko u Korisi sa crkvom Sv. Marka koja je sagradjena 1467. opljackan je i spaljen i potpuno unisten eksplozivom. Na zapadnoj strani, iznad stene na kojoj se nalazio manastir sazidan je 1861 zvonik sa dva zvona kao zaduzbina Sime Andrejevica Igumanova.

Kao sto je, cini mi se ocigledno, nijednu od navedenih svetinja nije sagradio Milosevic, ali je svakako u njegovo vreme srusena do temelja. Jedan od dogadjaja koji uliva nadu da je pocela upitanost nad sudbinom kulturnog nasledja Kosova i Metohije, jeste dijalog koji je u martu mesecu vodjen u Pizi u organizaciji Scuola Normale Superiore di Pisa, na kome su ucestvovali i vladika Artemije i iguman manastira Visoki Decani, otac Teodosije. Zakljucak dijaloga iznet je u Memorandumu kojim se apeluje na sto hitniju intervenciju u saniranju onih steta koje je ovo nasledje pretrpelo, a resenje se vidi u "neophodnom kontekstu otvorenog dijaloga postovanja izmedju naroda, kultura i religija koje su u ovoj regiji prebivale i sapostojale vec vekovima". Nedavno je odrzan skup u Beogradu posvecen srusenim svetinjama i stradanju srpskog i nealbanskog stanovnistva na Kosovu i Metohiji, na kome je govorio i vladika Artemije "Nema valjda nigde na svetu mesta koje bi bilo toliko nacickano srpskim svetinjama kao sto je Kosovo. Na oko 10.000 kv. km. , koliko zauzima prostor Kosova, tamo je zabelezeno i ispitano preko 1300 crkava i manastira. Mnoge od njih su porusene tokom istorije, tokom robovanja pod Turcima ili tokom sukoba i ratova. Medjutim, cak ni u tursko vreme nisu srpske crkve i manastiri unistavani tako kao u ovo nase vreme na kraju drugog milenijuma i na pocetku treceg... Nasa nada, nada naseg naroda na Kosovu i Metohiji je da ce medjunarodna zajednica najzad uciniti neke konkretnije i odlucnije korake u zastiti naseg naroda i nasih svetinja, a ona je pojacana demokratskim promenama koje su se u oktobru mesecu desile u Beogradu i u Srbiji. Jer, mi smo i ranije osecali i znali da bez tih promena problem Kosova i Metohije nece biti resen. Nadamo se takodje, da je i medjunarodna zajednica za ove dve godine boravka svoga na Kosovu uspela da shvati ko je remetilacki element na ovim prostorima Balkana" - rekao je vladika Artemije u svom obracanju.

Svaka vrsta manipulacije navedenim istorijskim cinjenicama, pod bilo kakvim velom da se odvija, otkriva svoju skrivenu pozadinu. A ta je pozadina ocigledna svima kojima je bar do neke istine stalo. Da li ce se i kada preci na konkretno delovanje u spreccavanju zatiranja korena jednog naroda ostaje strpljivom, ali angazovanom cekanju. Taj prelaz je put preumnjenja.

Ljiljana Milic

U BEOGRADU ODRZAN SASTANAK DRZAVNOG VRHA SA
PREDSTAVNICIMA KOSVOMETOHIJSKIH SRBA

Beograd 18. maj 2001.g. U Palati federacije u Beogradu održan je sastanak državnog vrha SR Jugoslavije i Srbije sa svim političkim predstavnicima Srba sa Kosova i Metohije na kojem su razmatrani Ustavni okviri za privremenu autonomiju Kosova. Na sastanku sa jugoslovenskim predstavnicima savezne i republičke vlade trebalo bi da, između ostalih, učestvuju predsednik Srpskog Nacionalnog Veka Kosova i Metohije, episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski Artemije i članovi SNV iz svih srpskih enklava, zatim srpski član u PAVK-u, dr. Rada Trajković i predsednik Izvršnog odbora SNV Kosovske Mitrovice Oliver Ivanović, savezni i

republički poslanici sa Kosova i Metohije, predstavnici Političkog komiteta za severno Kosovo, kao i predsednik Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju Momcilo Trajković.

U saopštenju iz kabineta predsednika SRJ navodi se da je na sastanku "izrazen jednodusan stav da Ustavni okvir za privremenu samoupravu Kosova" ne predstavlja dobru osnovu za zaštitu prava i interesa nacionalnih zajednica". Takođe se istice da je izraženo "duboko nezadovoljstvo zbog činjenice da amandmani predstavnika Srba u radnoj grupi za izradu ovog dokumenta nisu prihvaćeni".

"Stav Srba prema izborima, koji su najavljeni za 17. novembar, zavisice pre svega od toga da li će međunarodna uprava u dogledno vreme obezbediti povratak prognanih i raseljenih Srba, rasvetliti sudbinu kidnapovanih i nestalih i, konačno, garantovati bezbednost svih stanovnika Kosova i Metohije", istice se u saopštenju Kabineta i dodaje:

"Učesnici u razgovoru su istakli da postoji još prostora za saradnju sa međunarodnom zajednicom, koja mora da preduzme dodatne mere za jačanje poverenja Srba u delovanje međunarodne uprave. Oni su istakli da prisustvo saveznih i republičkih organa u svakodnevnom životu Srba na Kosovu i Metohiji mora biti pojačano i bolje organizovano. Potrebno je obezbediti i vezu "Ustavnog okvira" sa institucijama naše zemlje".

Na kraju se konstatuje da je prihvaćen predlog predsednika Kostunice da ove sastanke treba nastaviti i pojačati međusobne konsultacije.

Milan Ivanović, koordinator Političkog komiteta severnog Kosova istakao je da su Ustavno pravni okviri neprihvatljivi jer rešenje kosovskog pitanja usmeravaju u pravcu nezavisnosti, a da što se tiče izlaska na izbore nije dat definitivni odgovor.

On se osvrnuo i na predlog potpredsednika republičke Vlade Nebojse Čovića da se Kosovo podeli na dva entiteta istakavši da tu ideju ne treba isključiti, ali da je o tome još rano govoriti.

"Vlada Srbije će podržati odluku Srba sa Kosova i Metohije o njihovom izlasku ili neizlasku na lokalne izbore u toj pokrajini", rekao je Djindjić uoči sastanka.

"Mi smo tu da podržimo njihovu odluku a ne da odlučujemo umesto njih. Nas cilj je da se položaj Srba na Kosovu popravi. Nismo za to da oni učestvuju na izborima bez ikakvih rezultata u konkretnom poboljšanju položaja, ali nismo ni za demonstrativno neučestvovanje tek toliko da bi se pokazala neka odlučnost", rekao je on.

"Pre dva dana doneti su pravni okviri, a mi već danas imamo sastanak kod predsednika Kostunice. Do novembra za kada su izbori tim dokumentom najavljeni mi, kao Srbi, kao vlast u Srbiji i Jugoslaviji, treba da definisemo svoj stav i to ćemo i učiniti", zaključio je premijer Djindjić.

Predsednik Izvršnog odbora Srpskog nacionalnog veka Kosovske Mitrovice Oliver Ivanović izjavio je uoči sastanka da će se zalagati da se ne donose konačne odluke o izlasku Srba na izbore.

EKSTREMISTI I TERORISTI

Zasto se naoružane grupe samo na jugu Srbije i u Makedoniji nazivaju pobunjenicima ili komandosima, dok se u ostatku sveta zovu teroristi?

Mi ih zovemo "naoružanim grupama etničkih Albanaca" i to je akronim. Zovemo ih i ekstremistima, takođe. Ali, u ovom momentu želimo da unapredimo pregovore na jugu Srbije i veoma je važno da svi oni koji predstavljaju legitimne vlasti i neke grupacije u njih budu uključeni. To je realnost. Mi ih nismo izabrali. Moj izaslanik Piter Fejt je tu da omogućiti pregovore i nadamo se da ćemo postići poverenje i da neće biti nasilja između jugoslovenskih snaga i pobunjenika. To je naš prioritet. Ali, ne koristimo se izrazom teroristi. Amerikanci imaju tačnu definiciju terorista, ali ja ljude u severnoj Makedoniji zovem pobunjenom ruljom, kriminalnim ekstremima, jer to oni u stvari i jesu. Ali, ne bih se bavio nazivom. Oni izazivaju demokratski izabranu vlast, koja je svima obezbedila ista prava. I ne obazirem se na to jesu li Albanci ili pravoslavci polupali radnje. Svi su oni protivnici demokratije.

Posle skoro jednog veka turski pogrom nad Jermenima dobija pravo ime

PRVI GENOCID U SAVREMENOJ ISTORIJI

Jedan zločin koji je dobio međunarodni karakter još na početku prošlog veka iznenada je aktuelizovan na početku novog milenijuma. Rec je o čuvenom pogromu Jermena u Turskoj Otomanskoj carevini koji su mnogi međunarodni faktori i tada ocenjivali kao genocid muslimana nad pravoslavnim zivljem i u kome je stradalo više od milion ljudi, žena i dece. Ali zbog niza međunarodnih okolnosti i nezameranja prema Ataturkovoju Turskoju mnoge države su izbegavale da taj masakr nazovu pravim imenom, tj. genocidom.

Posle II svetskog rata i Holokausta, a naročito poslednjih decenija, genocid je ocenjen kao najveći međunarodni zločin protiv humanosti, ljudskog i međunarodnog prava. Tako se i pogrom Jermena našao na toj listi, pa su čak i države koje

su ga ranije negirale kao genocid morale da promene stav. Tu skoro su americki Kongres i Francuska Skupstina, posle visegodisnjeg odlaganja, konacno usvojile dokumente koji taj zlocin proglašavaju genocidom, sto je izazvalo negativne reakcije i proteste turske javnosti, preteci da ugroze i normalne medjudržavne odnose.

Kad je neko hteo da isproba ostricu maca cinio je to na vratovima Jermena. Treba li se onda cuditi sto Jermena danas ima po celom svetu, daleko od otadžbine. U jeziku ovog drevnog naroda postoji rec "spjurk" koja oznacava Jermene koji silom prilika zive van matice ali nisu emigranti. Svi oni gotovo, kad-tad, zele da pocivaju u zemlji jermenskoj.

Genocid nad Jermenima planiran je i organizovan do detalja. Turska vlada je hapsila i deportovala elitu, vodje i intelektualce. U zoru 24. aprila 1915. g. Turci hapse preko 800 ljudi iz redova jermenske inteligencije, pisce, publiciste, lekare, pedagoge, svestenike. Nakon tri dana upucuju ih u grad Diarbekir, u koji nikad nisu stigli, jer su ih Turci pobili na putu. Od njih 800 spaslo se samo osam, koji su uspeali nekako da pobegnu. Turski koljaci zverski su se obracunali sa jermenskim narodom, njihovom krvlju zalili su sela i gradove u zapadnoj Jermeniji. Obale Tigra i Efrata potpuno su prekrivene leseovima. Samo u luci Trapezunt na Crnom moru utopljeno je oko 14000 zena, dece i muskaraca.

Krajem 1915. g. Taljat-pasa, ministar unutrasnjih poslova Turske, pobedonosno izjavljuje: "Resio sam jermensko pitanje za tri meseca, dok ga sultan Abdul Hamid nije mogao ni za 30 godina". Kasnije u susretu s americkim ambasadorom Margalom Taverom, rekao je:

"Nije potrebno da vise govorimo o Jermenima jer smo ih 3/4 unistili. U gradovima Bitilis, Van i Erzerum sada nema ni jednog Jermenina". U gradu Van, Jermenini su odolevali 27 dana. Posle velikog granatiranja grada (ispaljeno je oko 16.000 granata) Turci uspevaju da prodru i masakriraju preko 40.000 gradjana, mahom zena, dece i nemocnih. Ista situacija ponovila se u gradovima Sasun, Zejtun, Urfa, Garahisar, Goris, Kars, Mus...

Turska vojska nije se zadovoljila samo masakrom u zapadnoj Jermeniji. Pocetkom 1918. g. vrse se pripreme za novi genocid, ovog puta na podrucju istocne Jeremije. Turska armija u januaru 1918. g. napada na Kavkaz, 13. marta osvaja Erzerum, do kraja aprila zauzima gradove Sarihami, Sarihamis, Batum, 12. maja Sardarabad, a 15. maja Aleksandropolis.

U periodu od 1918. do 1922. g. nestalo je ukupno oko 400.000 istocnih Jermena. Tako se broj jermenskih zrtava u razdoblju od 1878-1922. g. popeo na 2.500.000. Za vreme genocida vise od 350.000 Jermena izbeglo je u Liban, Siriju, Grcku, Bugarsku, Srbiju, Francusku, Englesku i tamo prenelo svoju kulturu, izgradilo svoje crkve, skole, stampalo casopise... Posle izvrsenog genocida smatralo se da Jermenija vise ne postoji, da treba podici nadgrobni spomenik na tlu zapadne Jermenije sa natpisom: Ovde su nekad ziveli Jermeni. Medjutim, 15 godina kasnije sirom sveta zazvucala je muzika Arma Hacaturjana, ozivele su boje na slikama Martirosa Sarjana... To pokazuje da niko ne moze odlucivati o sudbini jednog naroda, da nacija koja ne zeli da umre, nikad ne ce umreti.

Danasnja Republike Jermenija, gde je populacija u 98% jermenska, uspostavljena je na samoj teritoriji starog Ruskog Carstva (istocna Jermenija). Ova populacija se sastoji od, otprilike, polovine potomaka spasenih od genocida nad Jermenima.

SPOMENIK

Na jednom od zelenih brezuljaka Jerevana dize se jednostavan i velicanstven spomenik. Stubovi plave boje okruzuju vecni plamen. To je spomenik zrtvama genocida Jermena, prvog velikog genocida u ljudskoj istoriji.

Spomenik se sastoji iz dva dela. Prvi deo pored obeliska simbolizuje jermenske majke koje oplakuju svoje poginule sinove, a drugi deo, na levoj strani, simbolise da je jermenski narod ostao ipak ziv i da Taljat-pasa i ostali zlikovci nisu dostigli svoj cilj da uniste jermenski narod, i oni su prvi platili glavom za taj zlocin. Svake godine, 24. aprila beskonacna kolona ljudi sa svih strana Jermenije i sveta, u tisini ide ka ovom spomeniku, ka vecnom plamenu...

UVREDA

Rec genocid je "iskljucena" od strane Turaka pa cak i od njihovih nezavisnih intelektualaca. Da uvreda po Jermene bude i veca, u Istanbulu, na brezuljku zvanom Marurs, medju mauzolejima je i onaj, Taljat-pase (1915. g. ministra unutrasnjih poslova Turske, koji je ubijen 15. marta 1921. g. u Berlinu, od strane Jermenina koji je veci deo zivota proveo u Srbiji). Po recima Jermena ovaj mauzolej je uvreda covcanstvu. Politicke igre su evidentne jer eventualno priznavanje genocida moglo bi da prouzrokuje pitanje reparacije.

Dr Zaven der Hazarjan

IZVINJENJE I POMIRENJE

Sudeci po posjetama Grckoj, Siriji i Malti, papa Jovan Pavle Drugi (81) podjednako odolijeva i teskoj bolesti i izazovima. Upuceniji kazu da mu to polazi za rukom zahvaljujui i tome sto na ceste zestoke kritike upucene njemu i Vatikanu gleda kao na realnost, te se ne potresa i suvise zbog toga. Cak bi se moglo reci da se nije mnogo uzbudio zbog zestokih protesta grckih pravoslavaca, posebno pripadnika zabranjene "Starokalendarske crkve" i "Grcko - pravoslavnog pokreta Spasenja", kao i hladnog prijema arhiepiskopa Hristodulosa. Bilo zbog toga sto uzima veliku dozu lijekova, bilo iz drugih, uzvisenijih razloga. Naime, on je prvi papa koji je posjetio Grcku poslije velikog hriscanskog raskola 1054. godine. S te strane gledano, niko mu ne moze poreci da je na taj nacin bar simbolicko uspeo da ublazi velike razlike u shvatanjima. Istocna i Zapadna crkva se medjusobno optuzuju da su glavni krivci za pomenuti raskol, pri cemu se najcesce zaboravlja da je do njega doslo zahvaljujui i tadasnjim politickim prilikama.

Papa je u svom stilu zatražio oprostaj od pravoslavaca "za prosle i sadasnje prilike, kada su sinovi i kceri katolicke crkve cinili grijehе akcijama protiv pravoslavne brace i sestara". On je zamolio Boga za oprostaj ne pozivajuci pravoslavce da zatraze oprostaj od katolika. Jednosmjerno trazjenje oprostaja u sustini predstavlja "bacanje rukavice"

drugoj strani. Jer, po nekoj logici, očekuje se prihvatanje njegovog izvinjenja i otpočinjanje dijaloga o najosjetljivijim pitanjima, kao što je položaj katolika u zemljama u kojima oni čine manjinu. Jedan od primjera je Rusija, u kojoj se Rimokatolička crkva ustavno i pravno ignorise. Nije nimalo slučajno to što je arhiepiskop Hristodulos posjetio Moskovsku patrijaršiju nakon što se susreo s papom.

Pokrovitelj jedinstva: Uzdrzanost poglavara Grčke pravoslavne crkve tokom razgovora u Atini bila je više nego očigledna, ali je i uprkos tome susret završen zagrljajem, uz izjavu: "Veoma sam srećan. Papa je bio fin prema nama, iako, naravno, i dalje postoje problemi između naše dvije crkve, sa kojima se moramo suočiti". Ova izjava na indirektni način potvrđuje da je papa postigao cilj, a to je priznavanje nesporazuma u međusobnim odnosima, što je dovelo do razgovora. Predstavnici pravoslavnih crkava su do sada odbijali da razgovaraju o najosjetljivijim pitanjima i unaprijed odbacivali papine ponude za pomirenje i stvaranje jedinstvene hrišćanske crkve. Osnovni razlog je to što je Vatikan kroz papine enciklike "od sveg srca" zagovarao jedinstvo, ali pod pokroviteljstvom Svete stolice. Nijedna pravoslavna crkva na to nije pristala jer bi na taj način morala priznati papu za vrhovnog poglavara.

U svakom slučaju, papa je u Grčkoj prošao bolje nego što se očekivalo, bar što se tiče zvaničnih razgovora. U Vatikanu za sada nema zvaničnih komentara o protestima u Atini, na kojima je on nazivan antihristom, dok su ga brojni plakati prikazivali kao djavola s rogovima. Ova posjeta ostaje upamćena i po tome što su atinske ulice bile skoro puste za vrijeme njegovog boravka. Po hladnom dočeku su do sada na prvom mestu bile skandinavske zemlje (1989.) kada je njegovu poruku slusalo oko 200 vjernika.

Dijalog sa muslimanima: Papina posjeta Siriji imala je veći značaj za uspostavljanje kakvog - takvog jedinstva tamosnjih hrišćana nego što je doprinjela rješavanju bliskoistočne krize, što je bio jedan od njenih ciljeva. Pokazalo se da je sirijski predsjednik Basir al Asad dobar domaćin, ali da nema namjeru da pregovara sa Izraelcima dok se ne ispune elementarni uslovi za to i ne riješi problem okupiranih teritorija. Poziv poglavara Rimokatoličke crkve na pomirenje Arapa i Izraelaca, muslimana, hrišćana i Jevreja lijepo zvuči, ali se slabo prima na trusnom bliskoistocnom tlu. Tesko je vjerovati da bi i jedni i drugi prihvatili neku vrstu posredničke uloge Vatikana, jer imaju dovoljno "mirovnih misionara" koji od svojih vlada primaju dobre dnevnice, ali ne čine ili ne mogu da učine ništa.

Iako je ova posjeta zvanično imala pastoralni karakter, vremesni papa joj je obilaskom Golanske visoravni (okupirana od strane Izraela 1967. godine) pridodao i politički. Nije, međutim, izvesno da će njegove poruke omeksati stavove Izraela i Sirije. S druge strane, sa sigurnošću se može reći da je papina posjeta imala veliki značaj u stvaranju uslova za dijalog katoličkih i islamskih teologa. Naime, njegova prva posjeta poznatoj Omajadskoj džamiji (izgrađena 795.) u Damasku predstavljala je izraz postovanja prema muslimanskoj bogomolji, kaže teolog Mahmud Masri, i dodaje:

"To je velika čast bez obzira da li se iza toga krije i nešto drugo. Papa je vjerovatno posjetio ovu džamiju zbog toga što hrišćani u njoj vide i dio svoje tradicije vezane za Jovana Krstitelja, ali ostavimo to po strani. Rijec je o gestu dobre volje i mi to cijenimo. Što se tiče dijaloga između hrišćanskih i muslimanskih verskih velikodostojnika on se povremeno odvija na raznim nivoima. Mislim da još uvijek nismo pronašli dovoljno pravih, životnih tema o kojima bi trebalo razgovarati. Jer, razgovori o teološkim razlikama stopiraju dijalog na samom početku".

Nas sagovornik podsjeća da je prošlo mnogo vremena od kada je poglavar Rimokatoličke crkve prvi put posjetio sinagogu u Rimu (1985.) do prve posete džamiji. Papinu izjavu da je došlo vrijeme da se "okrene nova stranica u odnosima sa islamom" komentariše sledećim recima:

"Meni je veoma drago, ako tako iskreno misli. Ipak, za okretanje novih stranica potrebno je mnogo vremena. Jer, istorijske naslage su prevelike da bi jedna izjava mogla da promijeni odnos dvije religije".

Kad se sve sabere, papa je učinio koliko je mogao. Bez obzira na različita tumačenja njegovih putovanja, činjenica je da malo ko ostaje ravnodušan na njegovu upornost.

Poruke koje je uputio prilikom završnice turneje na Malti govore da ne odustaje od ideje pomirenja crkava i naroda. Vatikanolozima s kojima smo razgovarali povodom ove posjete kazuje da je papa svestan kontradiktornosti sadanjenog svijeta, da su te poruke još uvijek pusta želja i da je u ovom trenutku najbitnije da ih čuje što više vladara, crkvenih velikodostojnika i običnih smrtnika.

U Mitrovici sukob mirovnjaka i Siptara

POVREDJENA TRI VOJNIKA KFOR-a

KOSOVSKA MITROVICA 18. Maj - Tri vojnika Kfora i jedan Unmikov policajac lakše su povredjeni u petak u incidentu koji se dogodio u severnom delu Kosovske Mitrovice, u naselju Suvi Do, odmah uz Ibar, kada je veća grupa Siptara iz južnog dela Mitrovice pokušala da pređe pesacki most u čemu su ih sprecili francuski vojnici Kfora.

Kako je potvrdio komandant policijske stanice u severnoj Mitrovici Džozo Napolitano, incident se dogodio na pesackom mostu koji prema Suvom Dolu povezuje južni i severni deo grada. U sukobu koji je trajao od osam do 12.30 časova, Siptari su upotrebili vatreno oružje pucajući na francuske vojnike i gadajući ih kamenicama.

Savezna vlada o "Hekerupovom dokumentu"

KONSULTACIJE OKO KOSOVA

BEOGRAD (Beta) 18. Maj - Vlada SRJ obaviće političke konsultacije koalicionih partnera, "sa maksimalnim uključivanjem Crne Gore", radi koordinacije stavova i akcija i zajedničkog predlaganja potrebnih mera jugoslovenske i srpske vlade povodom donošenja ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu i Metohiji.

U saopštenju sa jučerasnje sednice Savezne vlade navodi se da je razmotrena Informacija Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju o proglašenju ustavnih okvira, koje je u utorak potpisao šef misije Unmik Hans Hekerup. Najavljeno je da će Vlada "svestrano razmotriti" taj dokument. Savezna vlada je osnovala Saveznu komisiju za utvrđivanje ratne štete prouzrokovane agresijom NATO na SRJ.

Skijaker pozvao teroriste da poloze oruzje

NIJE SRAMOTA TRAZITI MIR

PRISTINA (Beta) 16. Maj - Komandant Kfora, norveski general Torsten Skijaker potvrdio je u sredu da ce "povratak jugoslovenskih snaga bezbednosti poceti 24. maja", dodajuci da su do sada 44 pripadnika "OVPBM" položila oruzje i vratila se na Kosmet. On je pozvao pripadnike naoružanih grupa iz sektora B da poloze oruzje, izbegnu krvoprolice i gubitke zivota, navodeci da "nije sramota traziti mir".

"Ova ponuda vazi do 24. maja. Posle isteka tog roka svi pripadnici naoružanih grupa ce biti uhapseni", upozorio je Skijaker. On je pruzio uveravanja albanskom stanovnistvu da su jugoslovenske vlasti cvrsto privrzene normalizaciji odnosa i nastavku dijaloga s lokalnim Albancima.

Prema njegovim recima, NATO i medjunarodna zajednica ce nastaviti da nadgledaju razvoj situacije u Presevskoj dolini, dok se u vlasti u Beogradu ocekuje da u potpunosti ispuni obećanja vezana za poboljšanje uslova zivota Albanaca u juznoj Srbiji.

Anan porucio Srbima s Kosova i Metohije

IZADJITE NA IZBORE

UJEDINJENE NACIJE (Beta, Rojters) - Generalni sekretar UN Kofi Anan pozvao je u utorak uvece Srbe s Kosova i Metohije da izadju na izbore najavljene za 17. novembar i rekao da ustavni okvir za privremenu lokalnu samoupravu u Pokrajini stiti prava svih stanovnika. Anan veruje da ustavni okvir nosi adekvatne garancije u cilju zastite prava i interesa svih zajednica na Kosovu, rekao je portparol UN Manoel Almejida e Silva.

"On ohrabruje sve zajednice da ucestvuju u izbornom procesu i u prelaznim institucijama koje ce proizici" iz tih izbora, rekao je portparol. "Generalni sekretar posebno poziva srpsku zajednicu na Kosmetu da se registruje i da ucestvuje na izborima", dodao je on. Portparol UN je rekao da Anan podrzava odrzavanje opstih izbora ove godine i da se nada ce ti izbori "pomozu u ucvrscivanju demokratije" i da ce pokazati da "buducnost Kosmeta lezi u mirnom politickom procesu, a ne u nasilju i ekstremizmu".

Kosta Cavoski: Uцена Hagom

DA SE NE LAZEMO

Trenutna ujdurma oko Vuka Obradovica, protkana nepromisljenim pretnjama i socnim komentarima, bacila je u zasenak jedno mnogo ozbiljnije drzavno pitanje: saradnju s Haskim sudom i mogucno brzo izrucenje Slobodana Milosevica. Do dramaticnog preokreta u stavu nasih vlasti prema mogucnoj saradnji s Haskim sudom doslo je prilikom nedavne posete predsednika Vojislava Kostunice Vasingtonu. Tom prilikom njemu je bez ikakvog uvijanja receno da od planirane konferencije darodavaca Jugoslaviji nema nista ako nasa vlada prethodno ne ispuni odgovarajuće uslove.

Suocen s ovakvom ucenom, Kostunica je savio vrat pod jaram nuzde i spremno izjavio da ce se licno pobrinuti da do kraja maja bude prihvacen zakon o saradnji s ovim sudom. Doduse, nije rekao da ce se zaloziti i za brzo izrucenje Slobodana Milosevica, ali se na osnovu vidnog zadovoljstva Karle del Ponte, koja se igrom slucaja bas tog dana obrela u Vasington, lako moze zakljuciti da je i na to pristao. Tako je za samo sedam meseci Kostunica okusio ne samo oceki vanu sladost nego i nenadanu gorcinu svog drzavnickog poziva. U svojim prvim nastupima posle prevrata 5. oktobra proslе godine on je izrazio oceki vanje da ce zapadne sile nadoknaditi ratnu stetu, ali da ce zbog svog obraza, to uciniti pod vidom ekonomske pomoci. A na pitanje sta misli o saradnji s Haskim sudom, odgovorio je da je to za njega deveta rupa na svirali.

Vec posle nekoliko meseci uverio se da nekog vecег priliva novca i pomoci iz inostranstva uopste nece biti, a da se ono sto se stavlja u izgled moze dobiti samo ako se podlegne uceni kljucnih ucesnika planirane konferencije darodavaca. Uz to su ga americki sagovornici, vicniji sviranju na fruli, poucili da je za njega Hag prva rupa na svirali, po onoj narodnoj: cije pare, toga i muzika.

Ono sto je najgore i sto je najveća beda nasih zvanicnika jeste nepostojanje nikakvog javnog i pouzdanog jemstva da ce eventualna "saradnja" s Hagom i izrucenje Milosevica biti uzvraceno odgovarajućom, unapred tacno odredjenom sumom novcane pomoci, pa kad se prodaje obraz naroda i drzave, da se bar zna za sto se prodaje. Uoci proslgodisnjih izbora kljucni celnici DOS, a narocito gospoda iz G-17, uverljivo su obećavali da ce odmah po njihovom dolasku na vlast u nasu zemlju stici cetiri do sest milijardi nemackih maraka. I, sto je najgore, oni tada nisu lagali, nego su i sami bili obmanuti, a da ne smeju da kazu ko ih je to prevario.

Sada Zoran Djindjic i ta ista gospoda iz G-17 vele da se od predstojeće konferencije darodavaca moze oceki vati do jedne milijarde dolara pomoci. Pri tom ne kazu ko im je to rekao, koja su to jemstva da ce tolika pomoc stvarno stici i da li ce biti u gotovom novcu, kojim se moze pokrenuti privreda, ili u genetski izmenjenoj soji, brasnu i drugim proizvodima kojima je davno prosao rok upotrebe, poput hrane koja je do nedavno deljena u izgladneloj Bosni. Nama se cini da cak i ako nase vlasti podlegnu uceni, nekih vecih para uopste nece biti. Jer zasto bi SAD i druge sile davale neku vecu pomoc kad isti ucinak mogu proizvesti bez ikakvih izdataka? Dovoljno je samo da se posluze tehnikom proizvodjenja i upravljanja krizom, poput otvaranja novih zarista kod Bujanovca i Preseva, ili podsticanja separatista u Crnoj Gori, pa da nase zvanicnike suoce s ovakvim izborom: ako hocete da podrzimo opstanak Jugoslavije i da malo pritisnemo Mila Djukanovica, onda morate saradjivati s Hagom; ili, ako hocete da se teroristi povuku iz sektora B u koji su usli s nasim znanjem, onda morate preostale Srbe na Kosovu i Metohiji ostaviti na cedilu.

Onima iz nase vlasti koji nam jos jednom stavlja ju u izgled milijardu dolara ukoliko podlegnemo uceni Hagom, mozemo poruziti: ako vec moramo da podnosimo pritiske i povremeno popustamo, bar ne moramo jedni druge da obmanjujemo.

PRIPREMAJU SE ANTITERORISTICKI ZAKONI NA KOSMETU

London, 19. maja Administrator Ujedinjenih nacija na Kosmetu Hans Hekerup izjavio je za "Fajnensel tajms" da njegova administracija priprema paket antiteroristickih i zakona o prelascima administrativne granice Pokrajine.

Prema tim zakonima, kako istice londonski list, Misija UN na Kosmetu (UNMIK) ce moci ostro da kazni ne samo pojedince, nego i kompanije, radio-televizijske stanice i novine za koje se dokaze da imaju veze sa teroristickim aktivnostima Albanaca u Makedoniji i u juznoj Srbiji.

Kao razlog za donošenje ovih zakona, Hekerup je naveo cinjenicu da postoje dokazi o vezama "grupa Albanaca sa Kosova i Metohije" sa naoruzanim ekstremistima u Makedoniji i u juznoj Srbiji.

O tim vezama, ukazuje list, postoji obimna dokumentacija, a bazu kontakata cini zvanicno rasformirana "oslobodilacka vojska Kosova".

"Fajnensel tajms" navodi da su "zakonske praznine u administraciji Ujedinjenih nacija" omogucile da albanski ekstremisti do sada nesmetano koriste Kosmet kao bazu za oruzane akcije u Makedoniji i juznoj Srbiji.

Kao primer list navodi cinjenicu da se nemacki vojnici u medjunarodnim snagama na Kosmetu (Kfor) nedavno oslobodili 44 naorucana Albanca koji su dosli iz Makedonije. Vojnici su jednostavno primenili nemacke zakone, prema kojima bez podizanja optuznice niko ne moze biti u pritvoru vshe od 72 sata. A optuznica na Kosmetu nije mogla biti podignuta jer zakona - nema.

NADMASIO TITA

Papa Jovan Pavle Drugi je apsolutni rekorder u posjecivanju drzava. Pedantni hronicari su izracunali da je Zemljinu kuglu obisao 28 puta. Po broju predjenih kilometara nadmasio je i astronaute koji su prije tri decenije "posjetili" Mesec, jer je na svojim putovanjima tri puta presao razdaljinu izmedju Zemlje i njenog satelita. Sudeci po tome, prvi svemirski turista, americki biznismen Denis Tito, za njega je pravi amater.

Vatikanolozi kazu da papina putovanja po svijetu, ma sta da se o njima misli, imaju veliki duhovni efekat ne samo kada je rijec o Rimokatolickoj crkvi. Naime, on je uspeo da razbije brojne stereotipe vezane za Svetu stolicu i da jednu strogo zatvorenu instituciju pribliziobicnim smrtnicima. Koliko god da je za jedne bila skandalozna fotografija pape na skijama, za druge je predstavljala osvezavajuće iznenadjenje.

Saradnik Reportera nije mogao da dobije informaciju od vaticanskih zvanicnika koliko su ta putovanja kostala. Odgovor se svodi uglavnom na jednu recenicu: "Misija Svetog oca ne moze se mjeriti dolarima niti bilo kojim drugim materijalnim sredstvima".

Nesalomljivi

Pred svako papino putovanje mnogi se pitaju da li ce izdrzati uprkos zdravstvenim tegobama. Pokazalo se i ovoga puta da je upomiji i zilaviji nego sto izgleda. U vise navrata bilo je i nagadjanja da li ce se povuci s trona zbog podmaklih godina. Jer, njegov prethodnik Pavle Sesti zalagao se da se i papa, kao i drugi crkveni velikodostojnici, povuce iz aktivne sluzbe poslije navrsenih 75 godina zivota.

Papa Jovan Pavle Drugi, medjutim, ima svoj stav:

- Pred Hristom ponavljam svoju volju da Crkvi sluzim sve dok On to zeli, predajuci se potpuno Njegovoj svetoj volji. Njemu prepustam da odluci kada i kako zeli da me oslobodi ovih usluga".

Za novembarske izbore na Kosovu i Metohiji

OEBS IZABRAO PROPORCIONALNI SISTEM

Pristina, 19. maja (Beta) Na parlamentarnim izborima 17. novembra ove godine, na Kosovu ce biti primenjen proporcionalni sistem, koji ce prema tumacenju organizatora izbora, omoguciti vise mesta za stranke koje predstavljaju manjinske zajednice.

Predstavnik Misije OEBS-a na Kosovu zaduzena za informisanje, Laura O'Mahoni rekla je danas u Pristini da je OEBS izabrao proporcionalni sistem za izbore kao najpovoljniji za Kosovo u sadasnjem trenutku, posto je Kosovo multietnicko podrucje, a ovaj "sistem je demokratski i pravedan".

OMBUDSMAN OSPORAVA STATUS I PRIVILEGIJE UNMIK-a I KFOR-a

Kosovska Mitrovica, 19. maja Institucija ombudsmana na Kosovu i Metohiji, na cijem je celu poljski advokat Marek Antoni Novicki, pokusava da ospori UNMIK-ovu uredbu kojom se regulisu status i privilegije Kfora i UNMIK-a.

Kako je Tanjug saznao u kancelariji ombudsmana, taj nezavisni organ je preporucio dopunu i izmenu Uredbe 47 iz 2000. godine, jer je ona u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Amandmanima ombudsmanima na Uredbu 47 trebalo bi da se ograniči imunitet Kfora i UNMIK-a, kao i da se garantuje gradjanima efikasan pristup sudu prilikom odluka da se pokrene gradjanska parnica protiv Kfora ili UNMIK-a.

Izmene i dopune Uredbe 47 UNMIK bi trebalo da uradi najkasnije do juna.

Završen forum jugoslovenskih nevladinih organizacija

USVOJEN ZAVRSNI DOKUMENT

Od drzavnih organa se zahteva da se sto hitnije regulise pravni status nevladinih organizacija koji bi trebalo izraditi u skladu sa evropskim standardima

Ucesnici trodnevnog foruma jugoslovenskih nevladinih organizacija, koji je juce završen u beogradskom hotelu

"Jugoslavija", usvojili su završni dokument u kojem je drzavnim organima preporuceno da se sto hitnije regulise njihov

pravni status, u skladu sa evropskim standardima.

U dokumentu je izraženo zadovoljstvo sto je krajem 2000. godine doslo do mirne demokratske smene starog rezima i sto su nevladine organizacije doprinele izbornoj pobedi u predizbornim kampanjama u kojima se pokazala puna snaga i zrelost nevladinog sektora.

Izrazavajući svoju spremnost za demokratizaciju društva nakon demokratskih promena, nevladine organizacije su potvrdile da ce se uključiti u proces tranzicije.

U završnom dokumentu nevladine organizacije su od državnih organa zatražile da se sto hitnije regulise njihov pravni status, donošenjem novog zakona na saveznom i republickom nivou, koji ce biti u skladu sa evropskim standardima i prilikom cijeg donošenja ce biti konsultovane nevladine organizacije.

Zatraženo je redovno održavanje komunikacija i konsultacija na svim nivoima i da se kroz javne konkurse nevladinim organizacijama ucine dostupnim budžetska sredstva namenjena finansiranju udruženja građana.

U dokumentu je zatraženo da se programi finansijske pomoci objavljuju putem konkursa u sredstvima javnog informisanja kada su u pitanju sredstva iz medjunarodnih donacija i zatraženo da medjunarodne organizacije prosire svoje delovanje na nova područja koja do sada nisu bila obuhvacena donatorskim programima.

Na inicijativu pojedinih ucesnika foruma, a učestvovalo ih je vise od 200, završni dokument je dopunjen preporukom da se zastite prava Srba i drugih nacionalnosti na Kosovu i Metohiji.

PUTIN: KOSOVO PRETI I EVROPI

Moskva, 17. maja (Tanjug) Ruski predsednik Vladimir Putin izjavio je danas na konferenciji za novinare. po završetku samita Rusije i Evropske unije u Moskvi, da se ne sme dozvoliti da se u centru Evrope ne izvršava rezolucija Saveta bezbednosti UN 1244 i da se dodje do situacije kakva je bila u Ceceniji.

Teritorija van kontrole u samom centru Evrope ne pretil samo narkomafijom, prostitucijom i trgovinom oruzja, nego moze da dovede do toga da otuda krene pohod na ekonomiju Evrope, rekao je Putin.

Prva zrtva, ocenio je on, bice mali i srednji biznis, koji nije spreman da se tome suprotstavi. U borbi protiv tog zla neophodna je jedinstvena politicka volja. Ako se bolest proširi isuvise daleko, onda pre svega strada civilno stanovništvo, upozorio je Putin.

Stavovi samita u Moskvi o Balkanu

RUSIJA I EU OSUDILE NASILJE

Moskva, 17. maja Rusija i Evropska unija odlucno su danas osudile nasilje na Kosovu "na etnickoj osnovi" i pozvale albanske lidere u pokrajini da se "otvoreno distanciraju od teroristickih akata i svakog ekstremizma i da im se suprotstave".

U zajednickoj izjavi, objavljenoj na završetku danasnjeg samita Rusije i EU u Moskvi, obe strane izrazavaju nadu u nastavak demokratskih reformi u Jugoslaviji i sa zadovoljstvom isticu spremnost Beograda da nastavi kretanje u pravcu pune saradnje sa Medjunarodnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju.

Rusija i EU podržavaju perspektivu održavanja opstih izbora na Kosovu, posle završetka rada na pravnim okvirima kosmetske samouprave, uz ucesce svih zajednica, izbeglica i iseljenih lica, u uslovima osiguravanja bezbednosti.

Podržavajući demokratsku Crnu Goru u sastavu demokratske Jugoslavije, kaže se u dokumentu, Rusija i EU naglasavaju neophodnost održavanja od svih jednostranih koraka, koji mogu da ugroze proces regulisanja situacije.

Ucesnici samita su odlucno osudili pokusaje oruzanih grupa albanskih ekstremista da destabilizuju situaciju u Makedoniji i naglasili da svi postojeći etnicki problemi moraju da se resavaju putem dijaloga.

Rusija i EU u izjavi, takodje, izrazavaju podršku razvoju dobrosusedskih odnosa i regionalne saradnje, uz uvacavanje postojećih granica, suvereniteta i teritorijalne celovitosti svih država balkanskog regiona.

SARADNJA U "UPRAVLJANJU KRIZAMA"

Moskva, 17. maja Rusija i Evropska unija potvrdile su na danasnjem samitu u Moskvi "privrženost razvoju dijaloga i saradnje o politickim pitanjima i pitanjima bezbednosti u Evropi", posebno u oblasti "upravljanja krizama u Evropi i resavanja pitanja UN i OEBS-a".

Dijalog sa Rusijom u oblasti predupređivanja sukoba udjvrscuje se u meri u kojoj EU usavršava svoj potencijal u toj oblasti, kaže se u zajednickoj izjavi ucesnika samita i naglasava da ce se Unija i Rusija uzajamno informisati o razvoju dogadjaja oko pitanja politike bezbednosti i odbrane.

Izrazavajući obostrani interes za dalji razvoj dijaloga i saradnje o pitanjima ne-sirenja oruzja i razoruzavanja, Rusija i EU konstatuju da se ucvrscuje njihova saradnja u oblasti realizacije projekata unistavanja hemijskog oruzja i prerade obogacenog plutonijuma na teritoriji Ruske Federacije.

Saopštenje sa sednice savezne vlade

KONSULTACIJE O USTAVNOM OKVIRU ZA SAMOUPRAVU NA KOSOVU

Vlada SRJ obavice politicke konsultacije koalicionih partnera, "sa maksimalnim uključivanjem Crne Gore", radi koordinacije stavova i akcija i zajednickog predlaganja potrebnih mera jugoslovenske i srpske vlade povodom donošenja ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu.

U saopštenju sa jucerasnje sednice Savezne vlade navodi se da je razmotrena Informacija Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju o proglašenju ustavnih okvira, koje je u utorak potpisao šef misije UNMIK-a, Hans Hekerup. Najavljeno je da ce Vlada "svestrano razmotriti" taj dokument.

Za pomoc trajnom zbrinjavanju izbeglih i interno raseljenih lica na teritoriji SRJ u 2001. godini Savezna vlada je predlozila Skupstini SRJ da odobri 150 miliona dinara za izgradnju stanova, izbeglickih centara i montaznih objekata, kao i za kreditiranje individualne stambene izgradnje.

Viso od 60 odsto izbeglica i raseljenih lica od ukupno 700.000 izjasnilo se da zeli da ostane da zivi u SRJ, sto ukazuje na potrebu brzog resavanja njihovih stambenih problema, navodi se u saopstenju.

Upozorenje albanskim ekstremistima

ROBERTSON: NATO CE "VOJNO POMOCI" MAKEDONIJI

Tirana, 17. maja (Tanjug-agencije) Generalni sekretar NATO Dzordz Robertson izjavio je danas u Tirani da ce clanice Severnoatlantske alijanse vojno pomoci vladi u Skoplju i upozorio da ce, ukoliko albanski ekstremisti nastave sa nasiljem u Makedoniji, slicni sukobi izbiti i u drugim delovima regiona.

"Ako se zakon oruzja pokaze uspesnim u Makedoniji, nece proci puno vremena pre nego sto se on prosiri i na druge zemlje u regionu", rekao je Robertson posle susreta sa albanskim premijerom Iljirom Metom na zajednickoj konferenciji za novinare.

Robertson je u Tiranu doputovao kasno sinoc, pri kraju jednodnevne ministarske konferencije Procesa za saradnju zemalja jugoistocne Evrope. Govoreci o vojnoj pomoci Makedoniji u "odbrani integriteta", Robertson nije precizirao o kakvoj vrsti pomoci je rec.

On je pozvao albanske ekstremiste u Makedoniji da predaju oruzje i da prestanu sa upotrebom civila kao zivog stita, po ugledu, kako je rekao, na predsednika Iraka Sadama Huseina i bivseg predsednika SR Jugoslavije Slobodana Milosevica.

Ljudi ovog regiona treba da prevazidju svoju proslost, svoju istoriju, kao sto su to poceli da cine u Albaniji i Hrvatskoj, dodao je Robertson i naglasio da je "Evropa buducnost, a Balkan proslost".

Ponavljajuci vec iskazanu podrsku novoj vladi siroke koalicije u Makedoniji, Robertson je istakao da ona treba da radi na reformama i medjuetnickom dijalogu, kako bi "podrila politicki program ekstremista".

Albanski premijer Iljir Meta je na istoj konferenciji za novinare apelovao na makedonske vlasti da proglose amnestiju "za sve ljude koji su umesani u ovaj talas ekstremizma, a nisu pocinili krivicna dela".

Maks van der Stul, visoki komesar OEBS za manjine

PUNA PODRSKA JUGOSLOVENSKOM ZAKONU O NACIONALNIM MANJINAMA

Beograd - Visoki komesar OEBS za manjine Maks van der Stul podrzao je Zakon o nacionalnim manjinama koje priprema Savezno ministarstvo nacionalnih i etnickih zajednica. Zakon je ocenjen kao napredan i liberalan i potpuno uskladjen sa medjunarodnim standardima i zakonodavstvom.

"Stav visokog komesara je da treba podrzati upravo institucije sistema u reformi zakonodavstva i da u tom smislu OEBS podrzava zakonodavnu inicijativu Saveznog ministarstva nacionalnih i etnickih zajednica", navodi se u saopstenju iz kabineta ministra Rasima Ljajica.
